

B-1

Ṭas

Ṭatweefchu Ṭaufchu draugs

no ta 1836ta gadda.

Ṭà fchahs 53 lappas fauz,

fo pa to gaddu miḥteem Ṭatweefcheem par preeku un mahzibu,

ar

zittu tàpatt Widsemmes kà Kursemmes mahzitaju palihgu

irr lizzis drikkelt

Herrmann Frey,

Nihges piläfel tà wezzakajs mahzitajs pee Ṭahna-basnizas, dwehseku gans teem nabbageem
Ṭurga-muischâ, beedris teem Ṭatweefchu wallodas kohpejeem u. t. j. p.

N i h g â

drikkeltis pee W. F. Häcker, zeenigas rahts grahmatu-drikketoja.

1836.

Tas Patweefchu lauschu draugs.

1836. 2. Januar.

1ma lappa.

J a u n a s s i n n a s.

No Kursemmes. Gohds Deewam! Gaisma pee mums aust! — Deewa un zilweku mihtotajam firds ihsti no preeka zekahs, kad winsch reds, kà Kursemmé dauds weetas us zilweku mahzischanu, apgaismoschanu un labboschanu gahdahts tohp. — Kad zekka wihrs no jubras puffes nahkdams, papreeksch Zihrawâ apstahjabs, tad atrohn winsch tur, ne wissai tahl no basnizas, Dsehrwes muischâ, to leelu Zihrawas nowada skohlû, kur behrni no kahdahm diwi simts mahjahm fanahl un kur tas flawehts skohlmeisteris Bergmanns sawu gohda ammatu ar neapnikkuschu ruhpeschanu pastrahda. Zur tschumm zauru seemu no behrneem, kas wissadâs labbâs mahzibâs tohp mahziti; — ne tikkai tâ ween eeksch lassischanas pehz wezzas wihses, pehz kureas tee behrni jau dohmas leeli grahmatneeki tappuschi, kad tee mahk no bohstabeem wahrda lohzeklus un no wahrda lohzeleem wahrduş salassih un isteikt; bet ko tee wahrdi nosihme, ne buht ne sinn' iststahstih, un zauru deenu lassa, bes ka tee sinn', ko tee lassijuschi; kam tapehz ta lassischana wairak isdohdahs par prahta apmulkinaschanu, ne kâ par prahta apgaismoschanu. Tâ nelaimigi Zihrawas behrni ne tohp mahziti. Bergmanns irr mahzihts no sawa zeeniga mahzitaja, kas winnu audsinajis, un râpat arridsan wehl eeksch ihpaschas Wahj' semmes skohlâs, kâ behrnus pareisi buhs mahziht un skohleht, lai winni Deewa wahrduş, swehtas dseefma un zittas swehtas leetas labbi saproht un wehrâ leek, un eeksch pasaules leetahm arridsan jo gudrafi un nommannigi paleek. Ta labbad tohp teem arridsan mahzihts rehkinah, rakstih, un daschas zittas leetas, kas winneem labbi derr, un kas tohs tik kahrigus darra us mahzischanu, ka winni brehz un rauda, kad aislaweti tohp skohlâ eet. — Gohds un flawa lai irr tam labbam skohlmeisteram, kas tik gudri un mihtligi tohs mahja! — Gohds un flawa lai irr arridsan tam zeenigam mahzitajam, kas skohlmeisteru tik labbi audsinajis, un to skohlû walda! — Gohds un flawa lai irr arridsan tam zeenigam kungam, kas sawu skohlmeisteru us Wahj' semmes skohlû fuhitjis, un tahdu leelu brangu skohlû eetaifijis, leelu muischu preeksch to nodohdams. — Des teem Zihrawas behrneem tohp scheiteen arridsan wehl feschi jauni laudis us skohlmeistera ammatu mahziti, ko baggati un schehligi dsimes kungi Bergmannam irr ustizzejuschi, lai winsch tohs par tahdeem pascheem skohlmeisterem isrihlotu, kahds winsch irr. Schee flawejami kungi irr Tahschu, Dunalkes, Meldseres un Postendes dsimti

Fungi, un Laides un Suhres leelskungs, kas divus jauneklus tur leef mahziht, weenu preekšč fawahm dsimtu muischahm un ohtru preekšč frohna muischu, par fo winsch walda.

Kad zella wihrs no Zihrawas atstahj, Deewu flawedams par to gaischumu, fo winsch tur, un no turrenes atkal us zitteem aprinkeem leef atspihdeht un sawu zellu sezzen us Zelgawas puffes eet, tad winsch diwi juhdses nostagajis, Alsputê kluhst, fur arridsan jaunas leetas zehluschees. Tas jaunajs mahzitajs, kas tur schinni gaddâ atnahjis, irr, kautgan ar leelu puhleschanu, isdabbujis, ka winnam ta no fungeem tuffscha Stateldanges muischas, kas tuwu pee winna paschas muischas stahw, tiffe eedohta preekšč draudses skohlas. Tur nu tohp appatsch winna azzim behrni un jaunekli mahziti, no kurreem zitti gan wairs naw tik jauni, bet tadeht arri jo wairaf dsennahs mahzitees, ka winni wehl schinni gaddâ warretu kluht pee Deewa galdu. Gohds lai irr jauneem Luttera basnizas liffuneem, kas us tahdu labbafu mahzischanu dsenn! — Pats jaunajs mahzitajs tohs behrnus Deewa wahrs dds mohza.

Zhpascha skohla scheiteen arridsan — Bohjes muischâ eetaisita, fur jaunais Ehdules dsimts-kungs, us sawa augsti flawejama nelaika tehwa pehbahn staigadams, skohlmeisteru, no Ehdules mahzitaja ismahzitu, nolizzis preekšč behrnu skohleschanu, un nabbaga behrneem schinni truhkuma gaddâ arridsan to usturru muischâ leef doht. Gohds un flawa lai winnam irr par to!

Kad zella wihrs wehl diwi juhdses tablak eet, tad winsch pee leelas Walteku draudses basnizas kluhst. Schinni draudse gan drihs wissas muischas, kas leela skaitâ effoht, skohlas irr, bet mahzitais, redsedams, ka skohlmeisteri sawu ammatu ihsti ne faspratte, un ka skohlas dauds jo labbas buhtu, kad tiffai tee skohlmeisteri sawu ammatu labbi saprastu, irr pehrna gaddâ sawâ muischâ feschus mudrus jauneklus fapulzinajis, kurreus winsch ne ween mahza bes maksas, bet teem arridsan pahrtitschanu dohd, par to zittu ne fo no teem prassidams, ka tiffai to, ka winni bes usskattischanas us to laizigu maksu, arridsan par maggu pahrtitschanu, sawâ draudse us to swehtu darbu tahs tautas mahzischanas dohtohs, ja masa kahda skohlmeistera weetina teem gadditohs zaur zeenigu dsimts-kungu. — Zella wihrs, dsirdedams, ka schee jaunekli no ehrgelneeka mahziti sfannigas sfunstu dseefmas basniza dseedajoht, un ka basniza weena branga altarbilde redsama, fo mahzitajs ar Latweeschu draudses lohjekkeem no flawena meistera par leelu maksu lizzis mahleht, palikke tur par nakti un sagadija to swehtdeenas Deewa kalposchanu. (Kohrtels winnam ne truhke, jo peezi frohgi tur tuwu pee basnizas). — Kahda skattischana zella wihrum tur basniza eeeijoht! — kahds glihrums winnam tur atspihdeja! — Wissa basniza ismahleta un pee altara ta augsti krahschna bilde muhsu Westitaja pee krusa kohka un tam aplahrt winna raudadami peederrigi. — To wehl ar firds lohzischanu usskattoht, atskanneja Deewa kalpotajam no pahr-basnizas faldas meldeijas pee firds eedamas sfannas, ta, ka winsch firdi lustinahs, ar wissu draudsi zelids mesdamees, karsii tohs wahrdus: "Kristus apschelosees ic." lihds dseedaja. — Pehz beigtas basnizas mahzija zeenigs mahzitais jauneklischus pee altara lihds pawakfaram eefsch swehtahm rizzibas leetahm.

Zella wihrs wehl diwi juhdses tablak us Zelgawu nostagajis, apstahjabs Skrundâ. Tur winsch atkal to preezigu sinnu dabbuja, ka mahzitais weenu lohiti derrigu jaunekli, kas jau no jaunahm deenahm, kamehr zitti jauneklische us trakfoschanu un nedarbeem dewahs, pehz labbahm mahzibahm un gudribas dsinnahs, par draudses skohlmeisteri effoht isredsejis, un ka tas ar tahs frohna muischas zeeniga waldineeka apgahdaschanu Zihrawâ, ka jau minnehts, par derrigu skohlmeisteri tohp mahzihts. Dsird, ka tas Kappu Frohgs, kas ne tahs no basnizkunga muischas stahw, un fo no leelzeka warr redseht, par skohlas nammu taps eeruhmihts.

Wehl weenu lohiti preezigu sinnu dabbuja zella wihrs scheiteen no zeemina draudses, prohti no leelas Efferes, kas irr tas leelafais nowads pahr wissu Kursemmi un fur trihs mahzitaji un tschetras basnizas. Scho leelu nowadu irr weens baggats kungs

no Pehterburges nopirjis, un tas pirmais darbs, 'fo winsch usnem, irr, ka winsch Deewam par gohdu sagrahdamas basnizas no jauna buhwe un zilwefeem par swehtu laimi trihs leelas ffohlas gribb eezelt, itweenam mahzitajam weenu ar ittin mahziteem un derrigeem ffohlmeistereem. Lai Deews dohd tahdai augstai gribbai un nodohmaschamai sawu wissu paspehdamu swehtibu! — Zella wihram scho reis' ne bija wakkas, tur no eet un gan arridsan wehl mas tur buhs redsams, jo labba leeta ne warr ar johnu pas darriht, un leekam ahtri usbuhweta ehka driht apgruhst.

Eschetras juhdses no Sfrundes irr leelas Saldes draudses widbus, fur gan arri deesgan no ffohlahm buhs dsirdams. Tomehr effam jau schoreis deesgan sianu no ffohlahm dewusch. — Redsefim, fo muhsu gohdigs ffohlas mekleta's zittu reis' no Kursemles ffohlahm mums stahsihs, parahdidams, ka Deewa schehlastiba mums scheiteen irr atspihdejusi un ka gaisma Latweeschu tautai aust, kas tik dauds simts gaddus tumfiba wahrgojusi, bet taggad spehzigi zeltahs us gaischumu zaur augsta Weisera pawehleschanahm, zaur zeenigu mahzitaju ruhpeschanu un puhleschanu un zaur kahdu gohdigu un laipnigu kungu schehlastibu.

Wehl labbaki buht, kad tee gohdigi un flawejami mahzitaji paschi eeksch muhsu lappahm sianu dohtu no ta, fo winni ar sawahm ruhpeschanahm un puhleschanahm par ffohlahm un lauschu mahzischanas jau isdarrijuschi un panahkuschi. Nabbaga zella wih-rinsch gan jauta schurp un turp, un peeshime preezigi, kad winsch fo labbu dsird; bet tur tomehr naw tahda drohschiba, ka kad paschi zeenigi mahzitaji no sawahm ffohlahm sianu dohtu. Dauds jo labprahtigi laudis to te labpraht lassitu. — Dauds no ffohlahm lassidami, wissi ziltweti preezigi atsihtu: ka tas laiks un ta stunda irr nahkusi, zeltees no meega; jo taggad in muhsu pestischana irr tuwaka ne ka kad meh's tizzejam. (Reem. 13, 11.)

* * *

No Jaun-Peebalgas ffohlas, Widsemme. — Gan leelas behdas mums pehrn gadd' schodeen (tai ztra Dezbr. 1835 g.) zaur mihla Deewa paluschchanu usgahje, fur muhsu ffohlas-nams zaur ugguni palikke par pelnu kohpu. Bija gan jau gluschi wezs un mas, ta ka tiklai kahdeem 10 behrneem ween ihsta ruhme buhtu; un tomehr lihds 25 behrnus tur mahzija. Bet nu scho-deen tai pascha deena, fur mums pehrn behdas bija, turpretti, — gohds mihlam Deewam! — leels preeks irr. To apdohmajoh, ka tas schehligs Tehws muhs no tahs deenas scho gaddu ar sawu mihlu tehwa prahtu irr zaurwaddijis, un ka winsch wehl schodeen sawu wahrdu turr un peepilda: "Es temi ne atstahschu, ned's pamettischu," — meh's pateizibas pilni, gribbam arr' zitteem, ne no lepnibas, bet ka winni lihds ar mums to Kungu flawetu, par sawu preeku sianu doht. — Lai pascha weeta, fur tas wezs ffohlas nams pelnds sagraue, stahw taggad par gadda laiku weens jauns, leels, smuks muhra-nams, 16 affis garfch un 6 affis plats, labbi eerikteh's, fur kahdi 10 kambari atrohdahs, un ta leela ffohlas istaba, kurra 6 affis garra un 3 affis platta pa eekschpussi irr, — ta ka gan warr fazziht, ka Widsemme wairs ohtris tahds ne attaddisees. — Scho eerikteschanu un rissi weens nahburga zeenigs leelskungs, kas arri par scho Jaunu- un Wezzu-Peebalgu par waldineeku, augsta graf leelkunga weeta, irr isdohmajis. — Kad nu tas jaunais ffohlas-nams bija gattaws, tad tai 18tai Nowember meh. deena no muhsu zeeniga mahzitaja tikke eefwehtih's, un tai pascha deena arr' tee ffohlas-behrni sawesti, fur tad us to deenu muhsu draudses zeenigs pehrminderu-leelskungs, wehl kahdi zitti leelikungi, muhsu zeenigs mahzitais, basnizas-pehrminderi, kahdi teefas-wihri, walsts-wezzaki, tehwi un

mahtes sawus behrnus atwesdami, un wehl zitti draudses lohjekli bija fapulze-
 juschees. — Pehz dseedaschanas kahdu perschu, muhsu zeenigs mahzitais, to
 ffohlu eefwehtidams, pateize pa wissu preekschu tam mihtam Deewam, ka winsch
 tik schehligi bij gahdajis, ka tas darbs us preekschu gahjis, tad arri teem leeleem-
 kungeem un draudses preekschneekeem, kas arridsan sawu rohku ne bij atwilku-
 schi gahdaht, ka winna tik driht, ko wehl scho pawassaru eefahke, bija palikkusi
 gattawa. Ussklubbinaja arr wehl wissus pehrminderus, tehwas un mahtes, ffohl-
 meisteru un behrnus, pee sawa darba, kas kurrkam jadarra, ne peekust; un ka
 ikweens, kurrâ weeta Deews to lizzis, sawu darbu ustizzigi padarridams ween
 auglus warr sagaidiht, kas ne ween schè par preeku buhschoht, bet wiswairak
 tur muhschibâ. — Pehz scheem eefwehtischanas un usklubbinaschanas wahrdeem
 zeenigs mahzitais peeluhgschanu turreja, pateize wehl tam mihtam Deewam par
 winna schehligu apgahdaschanu, un luhdse, ka winsch swehtita tohs, kas mahza,
 un kas tohp mahziti, un ka winsch ar sawu tehwa fargaschanu, weenumehr sa-
 was azzis par scho nammu turretu atwehrtas, — fur daudsi, arri no leeleem-
 kungeem, kurreem schi eefwehtischana pee firds gahje, ar flapjahm azzim aisgahje.
 Rad nu schee wahrdi teem leeleemkungeem gauschi bij patikkuschchi, tad zeenigs mah-
 zitais no winneem tappe luhgts, tohs paschus ffohlas protokolla-grahmatâ, par
 peeminneschanu teem pehznahkameem, likt norakstih, — fur tee wehl pehz daudf
 gaddeem to preezigu sinnu warretu lassih. — Pehz ffohlas eefwehtischanas tas
 peeminnehts zeenigs nahburga leelskungs muhsu ffohlu ar kahdahm grahmatahm
 apschinkoja. — Za mehs redsam, ka tur ween tas darbs prohjam eet un labbi
 schkirahs, fur kungi paschi saweem appakschneekeem ar labbu preekschshmi
 preekschâ eet un no ta darba ne atraujahs, un wissu ustizzigi pastrahda, kas
 arr' winneem peenahkhs. — Rad nu mehs to no sawa zeeniga pehrmindexa
 leela kunga un no ta jau peeminnetâ zeeniga nahburga leela kunga drohfschi war-
 ram sazjih, ka winni to no wissa spehka darrijuschi, tad mehs winneem itt pa-
 semmigi par to pateizam, kas ne apnikdami par to gahdaja, ka tas darbs us
 preekschu gahje un arri palikke gattaws. — Zeenigs pehrmindexa leelskungs ne
 apnikke diwi un wairak reises neddetâ braukdams, tohs laudis pee darba ffohb-
 nadams, un fur waijadfigs pamahzidams. Pateizam arr' teem draudses preeksch-
 neekeem un wisseem zitteem draudses lohjekteem, kas tur strahdaja, no schâ darba
 neaträhwehs un sawas rohkas nelikke gurdenas palikt.

Pehdigi wehl sinu dohdam, ka muhsu ffohlâ nu 35 behrni tikke usnemti, kurreem dees-
 gan ruhmes, un kas wissi no draudses paschas tohp usturreti. — Lai nu tas mihtais Deews
 dohtu, kad zaur winna paligu tahds smuks ffohlas nams nu irr usbuhwehts, ka arri tahdi
 jauki un smukki stahdini isnahktu, kurri derretu preeksch pahrstahdischanas tai leelâ Kunga
 draudse, un ka mums no teem, kas schè tiks mahziti, kauns ne buhtu Jareds! Ak mihtais
 Kungs, kas tu labprahst gribbi, lai tawa walstiba waitrosahs, dohd' wisseem teem, kas mah-
 za, tawu swehtu garru, ka tee ween no ta ffohbnnati un dshiti, sawu darbu strahda un tewim
 tahs jaunas dwehfeles luhko peewest. — Ja, mihtais Kungs! mehs palaujamees us Dewi;
 tu gan darrihi. Amen!

P.—p—

Wrihw drikkcht. No juhrmallas=gubbernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napierky.